

5

6

Turfmarkt tussen het Spuiplein en de Turfhaven

Wcie 20161214/JCZ201610896

Bouwen: het oprichten van een onderwijs- en cultuurcomplex (OCC) aan de Turfmarkt tussen het Spuiplein en de Turfhaven.

Inspreekers: de inspreekteksten van dhr. Ten Velden en dhr. Drijver zijn achter deze adviezen bijgevoegd.

Toelichting: dhr. Coenen (Jo Coenen Architects & Urbanists) en dhr. Fransen (Architectuur Studio HH)

Akkoord

De commissie heeft het bouwplan getoetst aan het onderdeel 'Karaktergebied Bijzondere stedelijke gebieden' van de Welstandsnota.

Op 5 oktober en 2 november 2016 heeft de commissie het ontwerp voor het Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) beoordeeld. Toen constateerde zij dat het ambitieniveau uit het voorlopig ontwerp – op essentiële onderdelen – nog onvoldoende werd waargemaakt.

In ogeschouw nemend dat er nog stappen zullen volgen in het uitwerkingsproces van het gebouw overtuigt het nu voorliggende aangepaste en uitgewerkte voorstel. De commissie ziet een gebouw met een stedelijke en openbare uitstraling. Het gebouw heeft een herkenbaar eigen karakter en is tegelijkertijd een duidelijk onderdeel van dit deel van de binnenstad, het sluitstuk van de Haagse loper en een blikvanger aan het Spuiplein.

De commissie heeft haar eerdere beoordelingen opgedeeld in drie thema's, te weten de inpassing in de context, het ontwerp in relatie tot de context en materiaal en detail. De commissie bekrachtigt de beoordelingen van 5 oktober en 2 november jl. Zij beschouwt de eerder reeds positief beoordeelde aspecten als hier herhaald en ingelast. Op elk van de genoemde punten is gereageerd. Gezamenlijk leiden de aanpassingen nu tot een positief advies.

INPASSING CONTEXT

De hoofdstructuur van het gebouw is één orthogonaal volume gevat in een exoskelet van zich vertakkende kolommen (bomen), eindigend in een kroonlijst. Onder de vertakking van de kolommen bevindt zich een twee-laagse arcade, waarin de entrees, de foyers en commerciële ruimten zichtbaar zijn. De entrees bevinden zich terugliggend op de hoeken aan de Turfmarkt, op de hoek met het Spuiplein en de hoek met de 'Plaza'. De hoge beglaasde gevels aan de 'voorpleinen' benadrukken de entrees, de daadwerkelijke ingangen worden gemarkeerd door een kader/poort in de glazen gevel.

Binnen de tweelaagse arcade bevinden zich op verschillende plaatsen balkons, galerijen en trappen naar deze galerijen. Deze elementen liggen binnen het exoskelet en deels achter de glasgevel, waardoor de hoogte en transparantie van de arcade leesbaar blijft.

Aan de zijde van de Schedeldoekshaven bevindt zich een verhoogd maaiveld, op het niveau van de eerste verdieping van het gebouw. De gevel aan de Schedeldoekshaven heeft eenzelfde behandeling als de drie andere gevels, maar de vertakking van de middelste twaalf kolommen is hoger gelegd, vanwege het hogere maaiveld. Ondanks deze variatie is het gebouw rondom duidelijk voorzien van een samenhangend gevelbeeld en leesbaar als een vrijstaand en alzijdig gebouw.

Op de hoek van de Schedeldoekshaven en de Plaza is sprake van een tijdelijke situatie met een noodtrap. De commissie merkt op dat de gevelindeling van deze hoek onevenwichtig is en uit de toon valt bij de rest van de plint. Zij vraagt de vormgeving van deze hoek te heroverwegen en ziet de definitieve geveltekening ter nadere beoordeling tegemoet.

ONTWERP IN RELATIE TOT CONTEXT

De commissie constateert dat de eerder getoonde 'kapverdieping', bestaande uit donkere zijschilden en een geheel met PV-panelen bekleed plat dak, is komen te vervallen. In plaats van deze verdieping zijn nu de verschillende hoogtes van de verschillende onder het dak gelegen functies zichtbaar. Boven deze volumes bevindt zich een frame waarop PV-panelen zijn geplaatst. Dit frame bindt de verschillende hoogtes samen, waardoor een rustige vijfde gevel ontstaat. In het aanzicht van de overige vier gevels vormt het door een plaat afgedekte exoskelet de monumentale kroonlijst die het frame met PV cellen en de andere installaties op het dak aan het oog onttrekt.

De verlichting van de gevels vanuit de kroonlijst naar beneden langs elk van de takken van de gevelkolommen is een subtiele variatie op de verlichting van de hoogbouw langs de Haagse loper. De commissie vraagt ter nadere beoordeling een voorstel van de definitieve positie en keuze van de armaturen.

MATERIAAL EN DETAIL

Het exoskelet wordt gevormd door de gevelkolommen en de lijst daarboven. De kolommen hebben één hoofdvorm, waarbinnen verschillende variaties voorkomen, afhankelijk van de positie van de kolommen en de achterliggende gevel. Zo zijn de vier hoekkolommen niet symmetrisch, maar vertakken zij vanuit de hoeken. Aan de Turfmarkt zijn deze hoeken subtiel geopend, aan de Schedeldoekshaven zijn zij gesloten. Daarnaast is aan de Schedeldoekshaven de vertakking van de middelste twaalf kolommen, reagerend op het opgetilde maaiveld, hoger gelegd. Aan de Turfmarkt is een aantal kolommen voorzien van kleinere vliezen – de verbinding tussen de takken ter plaatse van de vertakking – omdat zich achter deze kolommen de glazen gevel van de foyer bevindt.

Het voorgestelde materiaal voor de kolommen en de lijst (zand-/ivoorkleurig beton) en de detaillering leiden op papier tot een krachtig beeld. De commissie vraagt ter nadere beoordeling een mock-up waarin textuur, kleur en aansluitingen inzichtelijk worden gemaakt.

De commissie stemt in met de keuze voor stucwerk voor de dichte delen van de gevel vanaf de tweede verdieping. De kolommen en de kroon van het exoskelet zijn beeldbepalend. De gevel daarachter bevindt zich op een tweede niveau. Voor dit meer ondergeschikte niveau acht de commissie neutraal stucwerk een passende oplossing. Het doorzetten van het stucwerk naar de externe plafonds ondersteunt de opzet van de gevels. De keuze voor stucwerk en de toepassing daarvan leiden op papier tot een acceptabel gevelbeeld.

De uiteindelijke kwaliteit en uitstraling van het gebouw hangen sterk samen met de nog te maken definitieve keuzes m.b.t. de uitwerking van de materialisering. De commissie vraagt ter nadere beoordeling een mock-up waarin type, dikte, textuur en kleur van het stucwerk en exoskelet in relatie tot elkaar inzichtelijk worden gemaakt.

Betonpanelen als bekleding van de dichte delen van de onderste twee lagen, de gevels achter de arcade, acht de commissie denkbaar. Aanvullende details en gevelbeelden moeten de specifieke toepassing, soort beton, kleur, ophanging, naden en gevelindeling inzichtelijk maken. Ook voor dit onderdeel is een één op één mock up noodzakelijk. De uiteindelijke maatvoering en verdeling en het verschil in reliëf ziet de commissie graag op een later moment.

Daar waar de dichte delen zijn bekleed met hout – daar waar de theaterzaal in de gevel zichtbaar is – verliest de plint zijn robuuste uitstraling. De commissie vraagt de keuze voor hout te heroverwegen en te kiezen voor een materiaal dat past in het pallet van de overige toegepaste materialen in de plint en dat recht doet aan de status van de twee-laagse plint in relatie tot de omliggende openbare ruimte.

De voor de puien en vensters voorgestelde profielen en aansluitingen zijn een logisch onderdeel van het gevelbeeld. Door de slanke profilering ondersteunen de puien het in elkaar overlopen van exterieur en interieur en de vensters het concept van een gevel met een regelmatig patroon van gaten. Duurzaamheid ten aanzien van de positionering van de puien in de stucwerkgevel en de betongevel ten aanzien van vervuiling en onderhoud zijn van groot belang. De commissie vraagt ter nadere beoordeling een mock-up van verschillende puien en vensters in hun context.

AANBEVELINGEN

Naast bovenstaand advies vraagt nog een aantal zaken nadere aandacht om de kwaliteit van het voorlopig ontwerp waar te maken. De commissie doet de volgende aanbevelingen:

- De commissie vraagt aandacht voor de transparantie van de begane grond en de eerste verdieping. De nadere uitwerking van de interne organisatie van deze twee lagen – de plattegronden – zouden een visuele relatie tussen buiten en binnen, zo ver mogelijk het gebouw in, moeten ondersteunen.
- De commissie acht een eigen materiaal als bekleding van de ‘stoep’ tussen en achter de gevelkolommen mogelijk. De voorgestelde overgang van materiaal precies op de lijn waar de bomenstructuur eindigt roept vragen op. Zij vraagt aandacht voor een overgang naar de Haagse loper zonder hoogteverschillen.
- De commissie vraagt aandacht voor een gelijktijdige en integrale uitwerking van het OCC en de inrichting van het Spuiplein. Hierbij acht zij het over het Spui doorzetten van de tuin/tuinsfeer rond de Nieuwe Kerk geen goede invalshoek.
- De commissie pleit eveneens voor een gelijktijdige en integrale uitwerking van de inrichting van de Plaza. Meer concreet vraagt hier de entree van de fietsenstalling aandacht. Deze zou wat betreft hoogte, dimensionering, detaillering en materialisering in samenhang met de aangrenzende gevels van het OCC en het Wijnhavenkwartier uitgewerkt dienen te worden. Nu heeft de commissie de indruk dat de uitwerking van deze entree een behoorlijke barrière vormt in de zichtlijnen vanaf de Turfmarkt op de entree van het OCC aan deze zijde.
- De commissie krijgt graag inzicht in de kwaliteit van de openbare ruimte van het verhoogde maaiveld, zowel in de tijdelijke als in de definitieve situatie. Uit de stukken blijkt niet voldoende hoe hiermee omgegaan wordt, zowel organisatorisch, als architectonisch (hoogwaardige materialen en detaillering), als landschappelijk.
- De commissie acht het gewenst en vruchtbaar het overleg met het ontwerpteam van het OCC onder supervisie van dhr. Coenen te continueren in de vorm van periodieke collegiale overleggen. Op deze wijze kan vorm worden gegeven aan de beantwoording van de door de commissie gestelde vragen en benoemde aanbevelingen m.b.t. de verdere uitwerking en detaillering van het getoonde ontwerp.

Jaap van den Bout

Plv. voorzitter Welstands- en Monumentencommissie